

Asia: VN/17688/2021

Työryhmän selvitysluonnos: datanhallinta-asetuksen kansallinen täytäntöönpano

Oletteko samaa mieltä datanhallinta-asetuksen sisällön kuvauksesta? Vaatiiko jokin kohta mielestänne lisää selvennystä, jotta pystytte soveltamaan datanhallinta-asetusta?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Oletteko samaa mieltä nykytilan arvioinneista? Miten datanhallinta-asetus vaikuttaa toimintaanne?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Selvityksen mukaan ”Datanhallinta-asetuksella pyritään edistämään julkisen sektorin hallussa olevan muun kuin avoimena datana annettavissa olevan datan uudelleenkäyttöä sekä helpottamaan datan liikkuvuutta yksityisten toimijoiden välillä.”

DGAN tavoitteet linkittyvät tiiviisti Fintraffic konsernin hoitamiin julkisiin hallintotehtäviin liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajana sekä liikennetiedon kansallisten yhteispisteiden (ITS direktiivi) ylläpitäjänä. Fintraffic nostaa seuraavassa esiin muutamia huomioita, jotka liittyvät datahallinta-asetuksen soveltamiseen Fintrafficin toiminnassa.

Julkisen sektorin elin, julkinen yritys vai julkista hallintotehtävää hoitava taho?

Selvityksessä on todettu, että ”jotkin yksityiset toimijat voivat hoitaa julkisia hallintotehtäviä. Datanhallinta-asetuksessa on pyritty ottamaan tämä huomioon. Asetuksen johdanto-osan mukaan jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa voitava soveltaa datanhallinta-asetusta julkisiin tai yksityisiin yrityksiin, jotka hoitavat julkisen sektorin tehtäviä tai tarjoavat yleishyödyllisiä palveluja.”

Fintraffic hoitaa eri liikenteenohjaus- ja hallintatehtäviä julkisena hallintotehtävänä. Fintraffic on valtion 100 % omistama yhtiö, jonka on hankintalain mukaisesti tulkittu olevan julkisoikeudellinen laitos.

Julkisoikeudelliset laitokset ovat julkisen sektorin elimiä ja siten suoraan DGA:n soveltamisalan piirissä. Julkista hallintotehtävää hoitavat yksityiset henkilöt ja yhteisöt sekä muut kuin viranomaisena toimivat julkisoikeudelliset yhteisöt eivät kuitenkaan ole kansallisen julkisuuslain ja tiedonhallintalain 24 a ja b § soveltamisalan piirissä, jos tehtävään ei liity julkisen vallan käyttöä. Tältä osin avoimen datan direktiivin ja DGA:n mukaista julkisoikeudellisen laitoksen määritelmää sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä eri sisältöisenä.

Fintraffcin voitaisiin myös arvioida olevan julkinen yritys, joka hoitaa julkista hallintotehtävää. Tällöin DGA ei tulisi suoraan sovellettavaksi Fintraffcin toiminnassa. Tietyissä liikenteenohjauksen ja -hallinnan tehtävissä voitaisiin myös soveltaa avoimen datan direktiivin nojalla säädettyä lakia eräitä yleishyödyllisiä palveluita tuottavien yritysten tiedon uudelleenkäytöstä (712/2021).

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan velvollisuudesta asettaa tietoa saataville avoimena tietona on säädetty liikenteen palveluista annetun lain 146 §:ssä. Lainkohta velvoittaa sekä julkista julkisoikeudellista laitosta että julkista/yksityistä yritystä, niiden hoitaessa laissa säädettyä tehtävää.

Julkista hallintotehtävää hoitavat julkisoikeudelliset laitokset ovat suoraan myös DGA:n soveltamisen piirissä. Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoamista koskevan lainsäädännön osalta tulisi harkittavaksi, pitäisikö DGA:n soveltaminen ulottaa koskemaan myös julkista hallintotehtävää hoitavaan julkiseen tai yksityiseen yritykseen. Soveltamisen laajentamisella ei käytännössä olisi suurta vaikutusta, koska DGA johtaa erilaiseen lopputulemaan liikenteen palveluista annetun lain 145.2 §:n kanssa. Lainkohdassa on nimenomaisesti säädetty, ettei liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja saa lähtökohtaisesti antaa eteenpäin salassa pidettyjä, liikesalaisuuksia tai henkilötietoja saa muutoin kuin lainkohdassa erikseen mainituin nimenomaisin edellytyksin.

Eryteisesti tilanteissa, jossa muulle kuin viranomaiselle osoitetun julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää tietovarantojen hallintaa, lainsäädännön tulisi olla selkeä ja johdonmukainen sen suhteen, minkä normiston pohjalta tietojen avaamista, uudelleenkäyttöä ja/tai välittämistä säännellään.

Datan avaamista, uudelleen käyttöä, luovuttamista vai datan välitystoimintaa?

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan velvollisuudesta avata tietoja säädetään liikenteen palveluista annetun lain 146 §:ssä. Tämän lisäksi liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on käytännössä odotettu avaavan tietoja laissa säädettyä tietosisältöä laajemminkin sekä jakavan tietoja eri toimijoiden välillä. Liikenteen palveluista annetun lain 145.3 §:n kohdalla on aikaisemman lainvalmistelun yhteydessä mainintoja ns. liikenteen hajautetusta tiedonjakoinfrastruktuurista.

Liikenteen palveluista annetun lain esitöissä (HE 34/2028) on todettu, että ” Ehdotetussa 3 momentissa pyritään jälleen edistämään liikenteen hajautetun tiedonjakoinfrastruktuurin syntymistä. Myös yksityisten toimijoiden välillä pyritään siirtymään pääsääntöisesti rajapintojen kautta tapahtuvaan tietojen vaihtoon. Momentin jälkimmäinen virke vastaa liikenteen palveluista annetun lain ensimmäisessä vaiheessa säädettyä III osan 2 luvun 4 §:n 1 momenttia, ja sillä tarkoitetaan tässä samoja asioita. Rajapinnan käyttöön voi siis liittyä myös maksuja, eli pykälä ei edellytä tietojen toimittamisen maksuttomuutta. Kysymys on pääsääntöisesti yksityisten yritysten tai yhteisöjen välisestä suhteesta, ja terveen liiketoiminnan syntyminen edellyttää yleensä sitä, että hyödykkeen luovuttamisella on hinta. Maksujen on kuitenkin säännöksen mukaan oltava muun muassa kohtuullisia.”

Epäselväksi jää, muuttaako suoraan sovellettavan DGA:n voimaantulo kansallista lainsäädännöllistä kehystä niin, että yksityisten tahojen välillä tapahtuvaa tiedonvälitykseen liittyvää maksullista toimintaa olisi mahdollista harjoittaa ainoastaan DGA:n mukaisena datan välityspalveluntarjoajana. Vai, onko julkista hallintotehtävää hoitavan julkisoikeudellisen laitoksen tai julkisen yrityksen mahdollista tuottaa esitöissä kuvattua liikennetiedon tiedonjakopalvelua markkinoille kansallisen lainsäädännön nojalla?

DGA:n myötä kansallinen lainsäädäntö on muodostumassa osin epäjohdonmukaiseksi erityisesti julkisoikeudellisen laitoksen ja/tai julkista hallintotehtävää hoitavan tahon osalta. Myös julkisen hallintotehtävään (itsenäinen/viranomaista avustava) liittyvään henkilötietojen käsittelyyn sekä tiedonhallintaan liittyvät roolit, vastuut ja mahdollinen tehtävienjako tulisi määrittää selkeästi kansallisessa lainsäädännössä.

Vapaamuotoiset huomiot selvityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Korvenoja Riikka
Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy

